

Zvonimir K.:

Ob morju.

Sedela sva v verandi obmorske kavarne. Njena tenka, z modrimi žilicami prevlečena levica je slonela do zapestja na kameniti okrogli mizici in drobni prstki so se tesno oklepali majhne čaše s črno kavo. Desnica je bila oprta s komolcem ob rob mizice in je vrtela cigareto.

Molčala sva. Kakor skozi mračno daljo sem zrl nanjo, na njena voščenobela lica, na njene mrtve, črne oči in na njeno visoko frizuro; mirno, kakor izklesan kip je sedela kraj mene in se ni ganila, niti za hip ne.

Pred nama se je razprostiral na eni strani veliki trg, na drugi strani pa je valovilo šumeče morje. Drug za drugim so prihajali in odhajali v pristanišče majhni in veliki parniki; jadrnice so se zibale tik obrežja in zadaj na visokem morju, semintja so švigali in rezali valove urni čolnici.

Solnce je palilo morje in zemljo. Na trgu, kjer so stali v dolgi vrsti avtomobili, se je dvignil zdajpazdaj oblak prahu in se zaganjal proti verandi. Ljudje, ki so hodili mimo, so naglo stopali in si zakrivali oči in usta z dlanmi, da bi se ubranili prahu. Iz pristanišča, od morja sem, pa se je čul venomer rezki, zaspani klic utrujenih mornarjev in ribičev, včasih žvižgajoči brlizg dospelega ali odhajajočega parnika.

Gledal sem na morje pred seboj in sem skoro pozabil na časopise, ki so ležali na mizici. Pošumevalo je morje, zibalo se rahlo pod žgočim solncem in nemirno drhtelo.

Tudi ona se je ozrla hipoma proti morju in spustila desnico s cigareto na koleno; visoka frizura se je lahko stresla, a trepalnice niso trenile.

„Kako je soparno, soparno!“ se je obrnila k meni in vtaknila cigareto v usta; njen obraz pa je ostal enako miren in resen kakor poprej.

Izpil sem kavo in vzel v roke časopis.

„Ali je kaj novega?“ me je vprašala, ko je videla, da berem.

„Poglej!“ sem ji ponudil časopis.

Venomer so prihajali novi gostje, vendar naju ni nihče motil; naglo se je polnila veranda, kmalu so bile vse mize zasedene.

Zopet se je ozrla vame.

„Še eno črno!“ Odložila je časopis na mizico.

Po trgu je pridrdrala velika črna kočija, v katero sta bila vprežena čila belca; bliskoma je pridrdrala, bliskoma je izginila med množico drugih kočij.

Njena lica so se tedaj rahlo nasmehnila.

„Poglej, v takihle kočijah sem se vozila včasih, ali dolgo je že tega, dolgo . . .“ je govorila kakor sama zase in zrla vame s svojimi mrtvimi očmi. Komaj da sem slišal njen tihi, trudni glas, komaj da sem videl skozi dim njen obraz.

„Ali me poslušáš?“ se je nagnila k meni, in začutil sem na svojih licih njen vroči dih.

Dvignil sem glavo.

„Seveda. Še pripoveduj, rad te poslušam.“

V tem je zabrlizgnilo v pristanišču tako močno, da mi je brnelo še dolgo v ušesih. Odhajal je večji parnik. Na bližnjem pomolu so stali ljudje in mahali z robci, s parnika so jim odzdravljali.

„Tudi na takih parnikih sem se vozila nekdaj,“ so šepetale komaj slišno njene ustnice, oči pa so strmele v daljavo.

Počasi je rezal parnik valove. Še vedno so beleli in plapolali s krova robci v pozdrav; ali parnik se je oddaljeval vedno bolj od brega in je nama naposled izginil na visokem morju.

„O morje!“ je zavzdihnila polglasno, pogled še vedno v daljavo uprt.

„Ali ljubiš morje tako zelo?“ sem jo vprašal.

„Edino veselje na svetu mi je morje in nič drugega . . . Brez njega bi ne mogla živeti.“ In njena visoka frizura se je rahlo stresla.

„Nisem še ti povedala svoje zgodbe, pa saj ni nič posebnega,“ je govorila s svojim tihim, trudnim glasom. „Rodom sem Zagrebčanka. Imovite starše sem imela, oče je bil trgovec; toda kmalu sta obadva umrla. Bilo mi je takrat šele deset let, ali že nisem bila več otrok. Moj brat, ki je prevzel trgovino, ni znal gospodariti in se je v kratkem tako zadolžil, da se iz teh dolgov ni mogel izkupati. Živeli smo preveč potratno še takrat, ko se nam je bližal konec vsemu. Hitro je prišla katastrofa, gladko vse so nam prodali. Tako smo stali naenkrat na cesti. Šestnajst let mi je bilo takrat; bila pa sem že zrela navihanka. Moj brat je stopil nekam v službo, sestri pa sta šli bogve kam, da bi se preživeli; morda še živita, v kakem mestu, nenavajeni dela, brezmiselno kakor jaz, morda pa sta že žalostno končali . . .“

„Kako, da si prišla semkaj k morju?“

„Že prej, ko smo še veselo živeli, sem bila parkrat tukaj, tudi po morju sem se vozila, in od tistih dob sem mislila doma mnogokrat na morje, ki včasih rahlo valovi pod južnim solncem, včasih buči in šumi do neba samega . . . Po naši katastrofi me ni strpelo dolgo v rodnem mestu. Vedno sem sanjala o morju, ki zaganja svoje valove ob obrežje, ki drhti tja v neizmerno daljavo, kamor ne seže pogled . . . No, leto dni pozneje sem že bila tukaj . . .“

Naslonila je desnico na mizico in uprla svoje mirne, trudne oči proti morju.

„Sedem let je že tega, kar sem tukaj, sedem let žalostnega, brezmiselnega življenja . . . Prepozno je zdaj, da bi se vrnila in pričela novo življenje . . . tudi nimam nikake volje . . . Kar sem enkrat pričela, se ne da popraviti, naj gre do konca to življenje kakor hoče . . . Doma nisem imela morja, tukaj ga imam; zato se ne dolgočasim.“

„To je vsa tvoja povest?“

Komaj vidno je zaigral okrog njenih ustnih nasmešek.

„Hočeš še kaj več? . . . Človek se lahko pogreza, iz prepada se reši le malokdo . . .“

Neprestano drvenje ljudi semintja, kriki mornarjev in ribičev, vedno hropenje avtomobilov, drdranje kočij po trdem tlaku, cingljanje električne cestne železnice — vse to se je zlivalo v en sam hrum in šum, ki je omamljal človeka. Molče sva strmela čez nedogledno morsko plan.

„Kdaj se ti zdi morje najlepše?“

„Morje je vedno enako lepo, vsaj meni se tako zdi, naj se koplje v solnčnih žarkih in rahlo pošumeva ter valovi v daljavo, ali naj buči in prepeva svojo temno pesem, ko se pode preko neba črni oblaki, ko pesti vihar pod seboj razljučene valove — vedno je morje enako lepo . . . Tudi ni njegova lepota nič manjša zjutraj, ko se prikaže solnce tam v daljavi iznad valov, kakor zvečer, ko se skrije za njimi, in opoldne, ko drhti vsa neizmerna plan pod vročimi poljubi solnčnih žarkov.“

Z mirnim, malomarnim glasom mi je pripovedovala vse to, da sem se čudil.

„Torej se nikdar ne dolgočasiš?“

Ni se nasmehnila, ni povesila glave, tudi ni umaknila svojega pogleda od mojih oči.

„Rekla sem, da ne; a dolgočasila bi se brez morja.“

Tu ob morju pozabim na življenje, ki se mi včasih gnusi, kakor pozabi bolnik nenadoma na svojo bolezen in si domišlja, da je popolnoma zdrav.“

Solnce se je bližalo polagoma k zatonu, in od morja je zapihljalo hladnejši veter.

„Kmalu bo večer. Če hočeš, pojdiva na pomol, predno se pogrezne solnce v morje,“ je govorila, in kakor prošnja so bile njene besede.

Plačal sem in šla sva z verande. Kakor na valovih je naju zaneslo med drvečo množico na pomol. Morje se je zasvetilo v trepetajoči luči, žarela so visoka jadra, goreča plan je prepevala svojo solnčno pesem; kakor v zlatu je krožil galeb visoko v zraku. Zagorela je krvavordeča luč, umirala, spet plašno vzplapolala in končno ugasnila.

Tesneje se je oklenila njena levica moje desnice. Tedaj se je oglasilo iz daljave kakor vzdihujoč, obupen klic v samoti se potapljajočega človeka in nenadoma je utihnilo v zamolklo šumečih valovih . . .

Ko sva se vračala proti mestu, je bila že črna noč.

Ivan Albreht:

Zadnji večer.

„Oče, tvoja volja je tvoj ukaz.
Glej, pred teboj na krvavi obraz —
daj, da govoriva nocoj!

V solzah je prišla in v smehu je šla,
duša moja je šla za njo;
srce moje želi ji neba . . .
Oče, ali me čuješ nocoj?

Daj mi kelih! Več! O daj,
kapljico vsaj mi še kani za njo!“

V strahu bolestnem zavzdihnil je gaj,
v bridki ljubezni je molil Krist:
„Oče, glej — zdaj sem tvoj . . .“